

VUOROVAIKUTUSRAPORTTI

Laakson yhteissairaalan (Lääkärintie 6–8, Urheilukatu 9, Nordenskiöldinkatu 18) asemakaavan muutos (nro 12681)

Vuorovaikutusraportin sisältö

Vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenvedot asemakaavan muutoksen (kaavaratkaisu) valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista (huomautukset) sekä vastineet niihin.

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista ovat nähtävissä Helsingin kaupungin kirjaamossa, käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13, puhelimitse 09 310 13700 ja sähköpostilla helsinki.kirjaamo@hel.fi.

Liitteet

Tiedotus- ja keskustelutilaisuuden 15.5.2017 muistio
Uutta kantakaupunkia -tilaisuuden 19.11.2019 muistio
Kerro kantasi -verkkokeskustelun 6.–27.11.2019 yhteenveto
Naapuritapaamisen 25.8.2020 muistio

Kaavoituksen eteneminen

Vireilletulo

- kaavoitus on tullut vireille vuonna 2017 kaupungin aloitteesta
- suunnittelusta on tiedotettu vuoden 2017 kaavoituskatsauksessa

OAS

- OAS nähtävillä 2.–22.5.2017, kaavakävely sekä esittely- ja keskustelutilaisuus 15.5.2017 Laakson sairaala-alueella
- nähtävilläolosta ilmoitetaan kirjeillä, verkkosivuilla www.hel.fi/ksv ja Helsingin Uutiset -lehdessä
- mahdollisuus esittää mielipiteitä

Luonnos

- luonnosvaiheen aineisto ja tarkistettu OAS nähtävillä 6.–27.11.2019, Kerro kantasi -kysely 6.–27.11.2019, esittely 19.11.2019 Uutta kantakaupunkia -tapahtumassa Keskustakirjasto Oodissa
- nähtävilläolosta ilmoitetaan kirjeillä, verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat ja Helsingin Uutiset -lehdessä
- mahdollisuus esittää mielipiteitä
- kaavaluonnoksesta lautakuntainfo 5.11.2019
- verkkokeskustelutilaisuus naapurien kanssa 25.8.2020

Ehdotus

- kaavaehdotus esitellään lautakunnalle 24.11.2020
- kaavan valmistelun aikana saatuihin huomautuksiin vastataan vuorovaikutusraportissa, joka löytyy karttapalvelusta kartta.hel.fi/suunnitelmat
- lautakunnan päätöksistä lähetetään tieto niille, jotka ovat mielipiteen tai muistutuksen yhteydessä ilmoittaneet sähköposti- tai postiosoitteensa
- kaavaehdotuksen julkisesta nähtävilläolosta ilmoitetaan verkkosivuilla www.hel.fi/kaavakuulutukset
- mahdollisuus tehdä muistutus, viranomaisilta pyydetään lausunnot
- muistutukset ja lausunnot käsitellään lautakunnassa

Hyväksyminen

- kaupunginhallitus käsittelee kaavaehdotuksen
- kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavan
- tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään niille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon aikana
- hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan
- kaava tulee voimaan, jos hyväksymispäätöksestä ei ole valitettu tai valitukset on hylätty.

YHTEENVEDOT ESITETYISTÄ HUOMAUTUKSISTA JA VASTINEET NIIHIN

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolo 2.–22.5.2017

Yhteenveto viranomaisten kannanotoista

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kohdistuivat vanhojen arvokkaiden sairaalarakennusten ja niiden viherympäristön muodostaman kokonaisuuden säilymiseen sekä laajemman sairaala-alueen vehreän ja viihtyisän ympäristön, Keskuspuiston kaapeimman kohdan sekä luontokohteiden säilymiseen, tontin mahdollisimman tehokkaan, toimivan ja muuntojoustavan rakentamisen mahdollistamiseen, korvaavan päiväkodin tarpeeseen alueella, saavutettavuuteen ja liikenteen sujuvuuteen, melu- ja ilmanlaatuasioiden huomioimiseen, ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen teemoihin sekä olemassa olevien kunnallisteknisten verkostojen huomioimiseen.

Kannanotoissa esitetyt asiat on otettu huomioon kaavoitustyössä siten, että kaavaratkaisussa on määritelty tärkeimmät kaupunkikuvalliset ja -rakenteelliset reunaehdot, joiden puitteissa itse sairaalan voi ratkaista monella tapaa, kuitenkin myös luonteva liittyminen vanhaan sairaala-alueeseen huomioiden. Rakennusala on vedetty irti katualueista ja säilytetty reuna- ja piha-alueiden vehreä luonne. Käyttötarkoitukset korttelialueilla on määritelty väljästi ja asetetut kerrosalat ovat yhteissairaalan rakennushankkeen mukaiset. Vanhan sairaala-alueen arvokkaimmille rakennuksille sekä sairaalapuutarhalle on annettu suojelumääräyksiä, ja alueelle on mahdollistettu päiväkodin sijoittaminen. Sujuvan liikenteen varmistamiseksi sairaala-alueelle on osoitettu uusi pääajoyhteys Auroranportin kautta, josta pääsee sekä maanpäälliselle saattopihalle, että suoraan maanalaisiin saatto-, pysäköinti- ja huoltotiloihin. Kaavaratkaisussa on huomioitu kunnallistekniset verkostot ja annettu määräyksiä, jotka koskevat melua ja ilmanlaatua sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Kaavaluonnosvaiheessa aloitettiin myös teknisten selvitysten ja esisuunnitelmien laadinta.

Kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin seuraavilta asiantuntijaviranomaisilta:

- Helen Oy
  - Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
  - Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) vesihuolto
  - Museovirasto
  - puolustusvoimat
  - kaupunginmuseo
  - kiinteistöviraston geotekninen osasto
  - kiinteistöviraston tilakeskus
  - pelastuslaitos
  - rakennusvirasto
  - sosiaali- ja terveystieteiden virasto
-

- varhaiskasvatusvirasto
- Ympäristökeskus

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kohdistuivat rakentamisen suureen määrään ja mittakaavaan sekä sen soveltumiseen ja sijoittumiseen tontin vehreään, luonnontilaiseen osaan ja sen kallioiseen maastoon, tontilla sijaitsevien asuinkerrostalojen ja päiväkodin kohtaloon ja uudelleensijoittamiseen, Urheilukadun asuntojen muuttuviin näkymiin, rakennusten arkkitehtuuriin, viherkattoihin, vaikutuksiin Urheilukadun ja lähialueen liikenteeseen, sairaala-alueen orientoituvuuteen ja maanalaisten tunnelien räjäytystöiden haittoihin.

Mielipiteet on otettu huomioon kaavoitustyössä siten, että Urheilukadun ja Nordenskiöldinkadun varteen on jätetty vehreät vyöhykkeet avokallioineen, rakentamisen korkeus Urheilukadun reunassa on sovitettu vanhojen sairaalarakennusten korkomaailmaan, Urheilukadun liikenneolosuhteet paranevat, ja kaavassa on asetettu määräyksiä mm. rakennusten arkkitehtuuria ja louhimistöitä koskien.

Kirjallisia mielipiteitä saapui 8 kpl.

Yhteenveto asukastilaisuudesta 15.5.2017

Ennen hankkeen esittely- ja keskustelutilaisuutta tehtiin maastokierros suunnittelualueella. Lähiasukkaat pitivät tontin eteläosaa arvokkaana maisema- ja kävelykohteena. Urheilukadun varren asukkaat olivat huolissaan sairaala-alueen vihreiden maisemien tulevaisuudesta.

Auditoriotilaisuudessa toisaalta katsottiin uudisrakentamisen pilaavan maisemat, toisaalta pidettiin aluetta sinänsä hyvin sopivana sairaalalle. Suunniteltavan uudisrakentamisen korkeuden perään kyseltiin, ja toivottiin arkkitehtuurin olevan maisemaan sopivaa mutta myös näyttävää. Sairaalaympäristön laatu kiinnosti, etenkin vihreyden säilyttäminen alueella sekä myös taiteen ja kirjaston hyödyntäminen paranemista edistävän ympäristön suunnittelussa. Kallioalueen menettäminen harmittaa alueen asukkaita. Menetetyn luonnon korvaamista esimerkiksi viherkattoin ehdotettiin.

Liikennratkaisut lähitulevaisuudessa ja myöhemmässä vaiheessa puhuttivat, etenkin Urheilukadun tulevat liikennejärjestelyt.

Korvaavien tilojen ja palveluiden löytyminen alueelta purettavan päiväkodin, terveysaseman ja neuvolan tilalle huoletti.

Meilahden ja Laakson sairaala-alueita yhdistävän tunnelin linjaus kiinnosti, samoin kuin rakentamisen aiheuttamat riskit alueen kiinteistöille.

Luonnosaineiston sekä tarkistetun osallistumis- ja arviointisuunnitelman erillinen nähtävilläolo 6.–27.11.2019

Yhteenveto viranomaisten kannanotoista

Viranomaisten kannanotot kohdistuivat päätökseen sijoittaa uuden sairaalan huomattavan suuri tilaohjelma Laakson sairaala-alueelle jo ennen kuin sen sijoittamismahdollisuuksia alueelle oli tarkemmin tutkittu, ympäristöstä olennaisesti poikkeavan mittakaavan rajuihin vaikutuksiin, kaupunkitilallisten ja maisemallisten häiriöiden lieventämiskeinojen tarkeyteen, korvaavan päiväkodin tarpeeseen alueella sekä liikenne- ja viikkoliikenteen, korvaavan päiväkodin tarpeeseen alueella sekä liikenne- ja viikkoliikenteen ratkaisuihin. Yhteissairaalahankkeen puolesta antamassaan lausunnossa sosiaali- ja terveystoimiala edellytti asemakaavamerkintöjen ja määräysten vastaavan tarkemmin hankesuunnitelman mukana ollutta viite-suunnitelmaa.

Kannanotot on otettu huomioon kaavoitustyössä siten, että kaavaratkaisussa on tarkennettu pääasiallisen uudisrakentamisen alueen liittymistä vanhan sairaala-alueen symmetriseen keskiakselisommitelmaan, suojelumääräyksiä on tarkennettu ja harmonisoitu ja vanhan sairaalapuutarhan arvokkaimman osan halki kulkenut jalankulun ja pyöräilyn yhteys on poistettu. Lisäksi on tarkennettu kaavaratkaisussa määritellyt kerrosaloja ja korkeusasemia hankkeen tarkentuneiden suunnitelmien mukaisiksi, tarkennettu maanalaisten autopaikkojen määrää, sekä erikseen mahdollistettu lasitettujen parvekkeenomaisten, koneellisella raittiin ilman otolla varustettujen oleskelutilojen rakentaminen melu- ja ilmanlaatuhäiriöiden alueelle.

Luonnosaineistosta saatiin kannanotot seuraavilta tahoilta:

- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- Museovirasto
- puolustusvoimat
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala / kaupunginmuseo
- sosiaali- ja terveystoimiala
- kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Yhteenveto mielipiteistä

Saadut mielipiteet kohdistuivat uudisrakentamisen suureen määrään ja ympäristöönsä sopimattomaan mittakaavaan sekä irrallisuuteen ympäröivästä kaupunkirakenteesta tai katualueista, tontin itäosan, Keskuspuiston ja Auroran sairaala-alueen mahdollisuuksiin sairaalan pääasiallisena sijoituspaikkana, päiväkodin purkamisen vaikutuksiin lapsiperheisiin, sairaalan yhteyteen esitettyjen kivijalkatilojen määrään, liikenne- ja pysäköintiratkaisuihin, tunnelien kohdalla sijaitsevien kiinteistöjen mahdollisten maalämpökaivosuunnitelmien rajoittamiseen, rakentamisajan aiheuttamiin haittoihin ja kohtuuttoman pitkään keston, sekä viestinnän ja havainnekuvien riittämättömään määrään. Yhteissairaalan ra-

kennushankkeessa mukana oleva Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) edellytti asemakaavamerkintöjen ja määräysten vastaavan tarkemmin hankesuunnitelmaa.

Mielipiteet on otettu huomioon kaavoitustyössä siten, että rakentamisen suhdetta ympäröivään kaupunkikuvaan ja -rakentamiseen on tarkennettu Urheilukadun suuntaan, suunnitelmaa havainnollistavien kuvien määrää on lisätty ja tarkennettu kaavaratkaisua yhdessä yhteissairaalan rakennushankkeen kanssa. Sosiaalisten vaikutusten arviointia on täydennetty lapsiperheiden osalta.

Kirjallisia mielipiteitä saapui 8 kpl.

Yhteenveto asukastilaisuudesta 19.11.2019

Kaavaluonnos esiteltiin kahdessa saman sisältöisessä esityksessä Uutta kantakaupunkia -tapahtumassa Helsingin keskustakirjasto Oodissa, jonka jälkeen suunnittelijat olivat tavattavissa kirjaston aulassa. Esillä oli kaavanvalmistelumateriaalia ja pienoismalli.

Tilaisuudessa kiinnitettiin huomiota rakentamisen suureen mittakaavaan, sen sijoittumiseen joko liian lähelle ja korkeana Urheilukadun varteen tai päinvastoin liian kauas katualueista (vrt. perinteinen umpikorttelirakenne), pysäköintilaitoksen toisen ajoyhteyden sijoittamiseen Urheilukadun varteen, rakentamisaikaisiin haittoihin jo ennestään pitkään liikenneremonteista kärsineellä alueella sekä Meilahden ja Laakson sairaala-alueita yhdistävän tunnelin aiheuttamiin riskeihin alueen kiinteistöille sekä lämpökaivojen rakentamismahdollisuuksien poistumiseen tunnelin kohdalla sijaitsevilla tonteilla.

Vastineet viranomaisten kannanottoihin aihepiireittäin

Alueen kaupunkikuva, suojeluarvot ja maisema

Kaavan tullessa vireille hankkeen laajuuden pohjana ovat olleet Pääkaupunkiseudun sairaala-aluevisio 2030 (2009, päivitys 2016) sekä Yhteissairaalan tarveselvitys (2017), jotka ovat edellyttäneet sairaalatoimintojen huomattavaa keskittämistä Laakson sairaala-alueelle, joka on hyvin saavutettavissa myös seudullisesti ja Meilahden sairaalakampuksen välittömässä läheisyydessä.

Jotta Laakson uuteen yhteissairaalaan saataisiin synnytettyä merkittävä ja tehokas psykiatrian osaamiskeskus, on alueelta tarpeen osoittaa uudet tilat kaikille Helsingin kaupungin sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) psykiatrisen hoidon erityisosaamisaloille. Helsingin kaupungin somaattisen sairaanhoidon sairaansijamäärä ja siitä johtuva tilatarve perustuu Meilahden päivystyksen suurpiirijakoon, mikä merkitsee sitä, että päivystyksestä jatkosairaanhoidon Laakson yhteissairaalaan siirtyville potilaille on osoitettava tarpeeksi sairaansijoja.

Sairaalavision mukaisen sairaalakokonaisuuden rakentaminen on kaavaratkaisussa edellyttänyt muun muassa eteläisen sairaalapuiston luonnontilaisen kaltaisena säilyneen alueen osoittamista tehokkaaseen rakentamiseen. Urheilukadun varteen suunniteltu rakennusmassoittelu perustuu mahdollisimman tehokkaan ja toimivan sairaalaosastoyksikön toistoon ja toiminnan ja siitä aiheutuvien kulujen kannalta tarkoituksenmukaiseen ryhmittelyyn, mikä johtaa esitetynlaiseen korkeusmaailmaan, maantasoon paikoitellen tehdystä muokkauksesta huolimatta.

Myöskään uutta, sairaalahankkeen kannalta välttämätöntä Auroranportin ajoyhteyttä laajoine kallioon louhittavine saatto-, pysäköinti- ja logistiikkatiloineen ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa, jos uuden kerrosalan määrä jää kovin vähäiseksi suhteessa edellä mainittujen ratkaisujen kustannuksiin.

Sairaalarakennuksen ympäristöään suuremman mittakaavan alueen eteläisen sisäänkäyntiaukion yhteydessä pitkän maisematilan päätteenä voidaan katsoa myös viestittävän rakennuksen merkittävästä julkisesta luonteesta.

YS-korttelialueella, johon uudisrakentaminen pääasiassa sijoittuu, vanhojen potilaspaviljonkien tasolle nousevaa rakennusrintamaa on luonnosvaiheen jälkeen vedetty pohjoisosaltaan entistä kauemmas Urheilukadusta, jolloin rakentamisen korkeusvaikutelma kadun suuntaan vähenee. Samalla on pystytty entistä paremmin huomioimaan vanhan sairaala-alueen symmetrinen keskiakselisommitelma, sillä sairaalarakennusmassan korkeampi osa sairaalan sisäänkäyntiyhteyksineen on siirretty keskiakselin symmetriseksi päätteeksi. Uusi ja vanha sairaala-alue liittyvät täten entistä luontevammin yhteen ja koko sairaala-alueesta on mahdollista muodostaa myös kaupunkikuvallisesti merkittävä kokonaisuus, mihin myös asiaa koskevat kaavamääräykset jatkosuunnittelua ohjaavat. Myös vanha läntinen potilaspaviljonki näkyy luonnosvaihetta paremmin Urheilukadun päätteenä etelän suunnasta katsoen, ja edesauttaa myös poliklinikkatiloiksi suunniteltujen potilaspaviljonkien löydettävyyttä.

Arvokkaimmat sairaalarakennukset on suojeltu, samoin kuin niihin välittömästi liittyvä, historiallisesti ja maisema-arkkitehtonisesti arvokas sairaalapuisto. Etelämpänä sairaalapuiston luonnontilaisen kaltaisena säilyneen osan yhteys Keskuspuistoon on jo katkennut vuosina 2002–2004 rakennetun kuntoutuskeskuksen myötä, mutta sairaala-alueen reuna-alueet on kaavaratkaisussa määrätty säilytettäviksi ja kehitettäviksi vehreinä siten, että ne paitsi tarjoavat potilaille viihtyisiä ulko-oleskelutiloja ja näkymiä sisätiloista, niin ne samalla korostavat alueen erityistä sijaintia Keskuspuiston reunavyöhykkeellä ja pehmentävät mitavan uudisrakentamisen vaikutuksia lähiympäristöönsä ja maisemaan. Sairaalarakentamista ympäröivien kaupunkitilojen roolia ja hahmoa on tarkennettu luonnosvaiheen jälkeen.

Uudisrakentaminen ei ulotu varsinaisen, monella tapaa arvokkaan Keskuspuiston puolelle lukuun ottamatta pääasiassa olemassa olevan kävely- ja pyöräilyreitit alle rakennettavaa maanalaista johtokujaa. Sairaala-alueen uusi pääliikenneyhteys on osoitettu Auroranportin kautta, mutta yhteys alittaa Keskuspuiston kapean laaksotilan, mukaan lukien kaupungin metsäverkostoon kuuluvan metsäisen rinteeseen. Keskuspuiston alueelle ei nouse rakennelmia maanalaisista tiloista.

Sairaala-alueella ei ole todettu arvokkaita luontokohteita, eikä rakentaminen vaikuta kaava-alueeseen kuuluvan Keskuspuiston osan arvokkaisiin luontokohteisiin.

Rakennussuojelu

Vanhojen potilaspaviljonkien arvokkaiksi sisätiloiksi määriteltyjen ulkomakuusalien ja -terassien sekä loggian tilallisen hahmon säilyminen tai palauttaminen ei estä väliseinien purkua näissä tiloissa tai muualla. Päinvastoin tavoitteena on, ettei em. arvokkaita sisätiloja pilkottaisi nykyistä enempää, vaan ensisijaisesti palautettaisiin alkuperäinen tilallinen hahmo purkamalla tiloihin myöhemmin lisättyjä väliseiniä.

Määräyksissä ei ole edellytetty sisätiloiksi muutettujen tilojen lasitusten poistamista ja palauttamista ulkotiloiksi.

Ovia koskeva säilyttämismääräys koskee ainoastaan alkuperäisiä ovia. Mm. poliklinikkatiloiksi muutettaviksi suunnitelluista potilaspaviljongeista on jo ennestään poistettu kaikki alkuperäiset sisäovet, ja korvattu ne uusilla ja leveämmillä; ainoastaan kellaritiloissa on joitain alkuperäisiä sisäovia jäljellä. Käytännössä alkuperäisten ovien säilyttämistä koskeva määräys koskeekin hyvin säilynyttä, erityisesti hallinnon käytössä ollutta rakennusta Lääkärinkadun varressa, jossa on säilynyt myös alkuperäisiä ovia. Kyseessä olevan rakennuksen pääsisäänkäynnit eivät ole esteettömiä eikä niitä voida sellaisiksi luontevasti muuttaa, joten paineita normaalien ovien huomattaviin levennystarpeisiin ei ole nähtävissä. Ovet ovat siten säilytettävissä. Tarvittaessa voidaan kuitenkin oviaukkoja levittää esimerkiksi siten, että poistettavat alkuperäiset ovet sijoitetaan uudelleen muulle rakennukseen tai potilaspaviljonkeihin. Hallintorakennuksessa on myös alkuperäisiä pariovia, joita voi hyödyntää, jos jossain ilmenee oviaukkojen levennystarve.

Vanhaa tuberkuloositoimistoa koskevia kaavamääräyksiä on tarkennettu rakennushistoriallisen selvityksen (Arkkitehtitoimisto Freese Oy, 8.9.2020) valmistuttua. Rakennusta koskevaksi suojelumerkinnäksi on muutettu sr-2, ja rakennuksen arvokkaiksi sisätiloiksi on määritelty ainoastaan alkuperäiset porrashuoneet, 1. ja 2. kerroksen aulatilat, 2. kerroksen korkea aulatilat sekä siihen liittyvät huonetilat ja 3. kerroksen toimistotilat sisäläiseseinineen, joiden alkuperäinen tilallinen hahmo on säilytettävä tai pyrittävä palauttamaan. 2. kerroksen tutkimushuonei-

den välisiä seiniä saa purkaa, jos on tarpeen muodostaa niistä suurempia huonekokonaisuuksia esimerkiksi päiväkotia tai toimistokäyttöön. Rakennuksen alkuperäiset rakennusosat kuten ovet, ikkunat, ikkunapenkit, lämpöpatterit sekä valaisimet on säilytettävä, sillä rakennuksen vähäeleisen ja hienovaraisen arkkitehtuurin arvot kärsivät huomattavasti, jos rakennusta peruskorjataan alkuperäisistä detaljeista piittaamattomalla tavalla.

Saavutettavuus, liikenteen sujuvuus, tontin sisäiset liikennejärjestelyt

Sairaala-alueen saavutettavuutta on arvioitu kaavatyön yhteydessä, ja sen on todettu olevan seudullisesti ja sairaala-alueen palvelualueen näkökulmasta erittäin hyvä. Sairaala-alueelle on mahdollistettu uuden pääajoyhteyden ja siihen liittyvien liikennejärjestelyiden rakentaminen, minkä lisäksi sairaalan lähestyttävyyttä ja toimivuutta turvataan pääyhteyttä tukevilla lisäliittymillä (olemassa olevat suuntaisliittymät sairaala-alueelle säilyvät). Myös sairaala-alueen sisällä on mahdollista rakentaa uusi ajoyhteys Auroranportin tunnelin ja Lääkärinkadun välille, mikä lisää toimintavarmuutta, samoin kuin kaavassa mahdollistettujen logistiikka- ja ajoneuvotunnelien rakentaminen Meilahden sairaalakampukselle. Lähes koko sairaala-alueen laajuudelle ulottuviin pysäköinti- ja saattotiloihin on rakennettavissa kaksi maanalaista ajoyhteyttä, ja tiloista on järjestettävissä yhteydet kaikkiin sairaalarakennuksiin. Uusien bussipysäkkien sijoittaminen on mahdollistettu sairaalan eteläisen pääsisäänkäynnin yhteyteen molemmin puolin Reijolankatua.

Sairaala-alueen tärkeimmät sisäiset ajoyhteydet on merkitty kaavakartalle ohjeellisina. Alueen sisäisiä jalankulku- ja pyöräily-yhteyksiä ei ole merkitty lainkaan, joitain vanhan sairaala-alueen historiallisia yhteyksiä lukuun ottamatta. Jalankulkijoille ja pyörällä saapuville tärkeät saapumisaluet on kuitenkin merkitty aukioiksi.

Uuden ajoliittymän avaamista Lääkärinkadulta poliklinikkatiloiksi muutettaville vanhoille potilaspaviljongeille poikki arvokkaimmaksi arvioidun vanhan sairaalapuutarhan osan ei ole katsottu perustelluksi, sillä Lääkärinkadun kautta alueelle saapuvan liikenteen määrä tulee vähenevän huomattavasti nykyisestä, kun sairaalalle rakennetaan uusi pääajoliittymä Auroranportille. Sen sijaan vanhaa sairaala-aluetta sairaalapuutarhoineen on liikenteen vähetessä ja pysäköintipaikkojen poistussa tavoitteena kehittää etenkin jalankulkijoille ja lapsipotilaille varattuna, rauhallisen ja turvallisen historiallisen puutarha-alueena, johon poliklinikoiden ajoyhteydet on sovitettu. Nykyinen Lääkärinkadun ajoliittymä ja ajoyhteydet poliklinikoiksi suunnitelluille rakennuksille toimivat myös pelastusteinä ilman, että uutta liittymää tarvitsee avata. Poliklinikoille ajoneuvoilla saapuvien asiakkaiden on arvioitu saapuvan pääosin poliklinikkarakennusten eteläpuolella sijaitsevan sairaalan pääsisäänkäyntiaulan viereisen maanpäällisen saattopihan tai maanalaisen pysä-

köintilaitoksen tai saattopihan kautta, joten poliklinikkojen saavutettavuus on turvattu. Jos arvio poliklinikoiden asiakkaiden kulkutapajaksen muuttuu erittäin merkittävästi, voidaan poliklinikoiden liikennejärjestelyitä joutua tarkastelemaan uudelleen, mutta jatkosuunnittelun myötä tulee ennen kaikkea varmistaa poliklinikoiden hyvä saavutettavuus edellä mainittujen pääsaattopihojen kautta. Kaavaan on myös erikseen asetettu tätä koskeva määräys.

Liikenneselvityksessä ja selostuksessa esitettyjä liikennemääriä koskevien tutkimus- ja lähtötietojen huomautettiin olevan ristiriitaisia, ja mielihiteen esittäjältä pyydettiin erikseen tarkennusta huomautuksen kohteista. Sen jälkeen esitettyjen liikennemäärien todettiin olevan oikeat ja ristiriidattomat. Esimerkiksi sairaalan päivittäisten ajoneuvojen lukumäärä 1 400 sisältää ainoastaan sairaalan saapuvan ajoneuvoliikenteen määrän, liikenne-ennustekartassa Auroranportin kohdalle merkitty luku 4 000 sen sijaan sisältää sekä saapuvat että poistuvat ajoneuvot, mukaan lukien Auroran sairaala-alueen liikenne. Sairaalan liikennettä eri vuorokausien aikoina kuvaavassa kaaviossa ei ole mukana vuorokauden kaikkia tuntipalkkeja, vaan kuvaaja on leikattu aikavälille klo 6–18, jolloin ulosajojen sisäänajoja pienempi summa selittyy sillä, että iltavuorossa olevien työntekijöiden ulosajo tapahtuu tuon aikajakauhan ulkopuolella. Mahdollisten Meilahti-Laakso -tunnelien liikennettä ei ole huomioitu luvuissa; toteutuessaan tunnelit vähentäisivät maanpäällisen liikenteen määriä alueella.

Tontin mahdollisimman tehokas, toimiva ja muuntojoustava rakentaminen, päiväkodin sijoittaminen alueelle

Kaavaratkaisu mahdollistaa yhteissairaalan rakentamishankkeen tarveselvitys- ja hankesuunnitelmavaiheissa esitettyjen toimintojen ja merkittävän suuruisen kerrosalan sijoittamisen tontille; lisäksi on mahdollistettu nykyisen kuntoutuskeskuksen korottaminen tai alueen rakentaminen tulevaisuudessa yhteissairaalan käyttöön. Osa 1950-luvun kerrostuman arvokkaiksi määritellyistä sairaalarakennuksista on jätetty suojelun ulkopuolelle, jotta sairaala-alueen koilliskulmaan voidaan sijoittaa huomattavasti lisää uutta sairaalarakentamista.

Kaavaratkaisussa pääasiallisen uudisrakentamisen sijoittumista rajoittaa lähinnä kaavassa määritelty rakentamiselle osoitetun alueen ulkokehä sekä korkeusasemien enimmäistasot, joiden puitteissa sairaalan voi ratkaista monella tapaa, kuitenkin luonteva liittyminen vanhaan sairaala-alueeseen huomioiden. Käyttötarkoitukset korttelialueilla on määritelty väljästi.

Pysäköinti-, saatto- ja logistiikkatilat on osoitettu kalliotiloihin, mikä tuo vapautta maanpäällisen rakentamisen sijoitteluun ja sen muuntojoustavuuteen myös tulevaisuudessa. Kalliotilojen on mahdollista ulottua lähes koko sairaala-alueen laajuudelle.

Päiväkotia varten rakennettaville uudistiloille ei ole tilaa itse Laakson sairaala-alueella, mutta kaavahankkeesta erillään on päätetty siirtää alueelta purettavan päiväkodin toiminta Meilahteen osoitteeseen Paciuksenkatu 19. Lisäksi Taka-Töölöön on tarkoitus järjestä uusia päiväkotitiloja. Myös Laakson vanhan sairaala-alueen puolelle YS/s-korttelialueelle on mahdollistettu päiväkotitilojen sijoittaminen esimerkiksi vanhoihin rakennuksiin, mikä voi kuitenkin tulla kysymykseen vasta uusien sairaalatiilojen valmistuttua YS-korttelialueen puolelle. Lisäksi riittävät leikki- ja leikkipihatilat on pystyttävä ratkaisemaan tarpeeksi läheltä.

Kaava-alueen laajuus

Auroran sairaala-alueen tontin sisäisiä liikennejärjestelyitä saadaan muuttaa ilman, että kaava-alueella laajennetaan koskemaan em. laajempaa aluetta Auroranportin ympäristössä. Purettaviksi suunnitellut infokioski sekä osa Auroran sairaala-alueen aita- ja sijaitsevat nykyään sekä asemakaavan muutosehdotuksessa katualueella, joten estettä niiden purkamiselle ei ole.

Normaalit työmaajärjestelyt eivät ole asemakaava-asioita, joten esimerkiksi tilapäisiä työtunneleita tai rakennustyömaa-alueita ei tarvitse ottaa mukaan asemakaava-alueeseen.

Melu- ja ilmanlaatuasioiden huomioiminen

Kaavavalmistelu yhteydessä on laadittu liikennemeluserveys (A-Insinöörit Oy 4.6.2020). Kaava-alueelle kohdistuvia ilmanlaatuvaikutuksia on arvioitu asiantuntijatyönä pohjautuen etenkin runsaaseen olemassa olevaan ilmanlaadun mittaukseen. Laadittujen selvitysten ja arviointien perusteella on annettu kattavat kaavamääräykset, jotka luovat edellytykset terveellisen ja turvallisen sairaalaympäristön ja muiden toimintojen jatkosuunnittelulle.

Myös kaava-alueelle kohdistuvia runkomelu- ja värinävaikutuksia on tutkittu erillisessä värinä- ja runkomeluserveys (A-Insinöörit Oy, 10.6.2019). Selvityksen perusteella värinää ja runkomelua ei ole tarpeen huomioida tavanomaisten tilojen jatkosuunnittelussa.

Kaavamääräyksellä on kielletty Nordenskiöldinkadun tai Reijolankadun varrella oleskelu- ja parvekkeet liikenteen haittojen vuoksi. Kaavamääräystä on luonnosvaiheen jälkeen täydennetty siten, että parvekkeiden sijaan saa rakentaa viherhuoneita tai lasitettujen parvekkeiden kaltaisia lämmittämättömiä oleskelutiloja, jotka on varustettu koneellisella ilmanvaihdolla.

Kunnallistekniset verkostot

Maanalaisten tilavarausten sijoittelussa on huomioitu käytössä olevat vesihuoltolinjat ja tärkeät yhdyskuntatekniset tunnelit. Louhinta-, räjäytys- ja kaivuutöitä koskevissa määräyksissä on todettu, ettei louhinta ja rakentaminen tai kaivuutyöt saa aiheuttaa haittaa tai vahinkoa mm. kunnallistekniikan verkostoille.

Kaavaselostuksessa on todettu, että teknisen huollon tunnelien läheisyydessä rakennettaessa tulee suunnittelussa ja rakentamisessa noudattaa HSY:n ohjeita vesihuoltoon liittyvien kunnallisteknisten tunnelien päälle ja läheisyyteen rakentamisesta.

Alueelle on laadittu yleispiirteinen selvitys vesihuoltoliitoksista. Keskuspuiston puolella sijaitsevan pyöräily- ja kävelyreitillä kulkevan viemäriputken kohdalle on kaavakartassa merkitty johtokuja, johon on suunniteltu sijoitettavan myös hulevesiviemäriputki. Hulevesien hallintasuunnitelma tarkentuu jatkosuunnittelun myötä.

Sammutus- ja käyttövedensaantiratkaisut tulee suunnitella hankkeen edetessä yhteistyössä HSY:n ja pelastuslaitoksen kanssa. Hanke on jo keskustellut riittävästä sammutus- ja käyttöveden saannin varmistamisesta HSY:n kanssa. Turva on tarkoitus rakentaa tonttien sisäisiin järjestelyihin. Palopostien sijoituspaikat tullaan suunnittelemaan yhteistyössä HSY:n ja pelastuslaitoksen kanssa.

Johtosiirrot suunnitelmiseen tulee hyväksyttää kyseisten putkien ja johtojen omistajilla.

Pelastustekniikka

Alueelle on laadittu alustavia paloteknisiä suunnitelmia ja mm. pelastusreitit on huomioitu kaavatyön yhteydessä. Pelastusajoneuvoja varten ei tarvitse avata uutta ajoyhteyttä Lääkärikadulta.

Reijolankatuun välittömästi liittyvää, jalankulkijoille tarkoitettua sisäänkäyntiaukiota koskemaan ei ole asetettu sellaisia kaavamerkintöjä tai -määräyksiä, jotka estäisivät pelastusajoneuvojen pääsyn kaduilta aukiolle. Pelastusratkaisut tarkentuvat jatkosuunnittelun myötä.

Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen teemat

Kaavassa on asetettu hulevesien imeyttämistä ja viivyttämistä koskevia määräyksiä. Kattokulmaltaan alle 20 astetta olevat kansi- ja kattotasot on määrätty viherpihoiksi tai katoiksi, aurinkopaneeleilla varustettuja tasoja lukuun ottamatta. YS- ja YS/s -korttelialuekokonaisuuden viherkehokkuuden tulee täyttää Helsingin viherkertoimen tavoiteluku.

Kaavaratkaisu keskittää joukkoliikenteellä, pyöräillen ja kävellen hyvin saavutettavissa olevalle paikalle merkittävän määrän sairaalatoimintoja, mikä vähentää etenkin henkilökunnan ja omaisten tarvetta liikkua henkilöautolla. Kaavaratkaisun mahdollistama sairaalatoimintojen mittavan keskittäminen lisää joidenkin tilojen yhteiskäyttöä säästäen siten rakentamisresursseja, samoin kuin mahdollisuus tukeutua osin myös Meilahden sairaalakampuksen tiloihin, etenkin, jos sairaalakampukset yhdistävä tunneli rakennetaan.

Pysäköinti-, saatto- ja huoltotilojen ratkaiseminen kalliotiloihin mahdollistaa elinkaareltaan erittäin pitkäikäisten maanalaisten tilojen rakentamisen ilman mittavia, elinkaareltaan rajallisia betonikansirakenteita. Kallioon ratkaistut tilat myös mahdollistavat myös vapaammat muutokset maanpäällisen rakentamisen sijoittelussa myös tulevaisuudessa.

Asemakaavassa on asetettu matalaenergiarakentamista, viherkattoja ja hulevesiä koskevia määräyksiä, mikä auttaa varautumaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä edistää kaupunkiluonnon monimuotoisuutta.

Kalliotiloihin on mahdollista sijoittaa laajempaa aluetta palveleva Helen Sähköverkon kylmäpatteri kaukokylmän varastointia varten.

Muu sairaalan rakennushankkeen hankesuunnitelman mukaisuus

Kaavaratkaisussa esitetyt rakennusalat ja korkeusasemat mahdollistavat hankkeen kaavaa varten laatiman viitesuunnitelman toteuttamisen.

Kerrosalat ovat olleet sairaalan rakennushankkeelta saatujen tietojen mukaisia, ja tiedot on tarkistettu hankkeelta kaavaehdotusvaiheessa.

Vanhalle sairaala-alueelle suunnitellun vanhan hallintorakennuksen ja uuden sairaalarakennuksen välisen yhdyskäytävän dimensioita on tarkistettu.

Lämmittämättömien viherhuoneiden sijaan ympäristöhaittojen alueelle Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varteen on mahdollistettu lämmittämättömien mutta koneellisesti ilmastoitujen oleskelutilojen rakentaminen.

Vastineet mielipiteisiin aihepiireittäin

Sairalarakentamisen keskittäminen Laakson sairaala-alueelle

Pääkaupunkiseudun sairaala-aluevisio 2030 -raportissa (2009; päivitetty 2016) on katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi keskittää sairaalatoiminnot neljälle sairaalakampukselle, joista yksi on Meilahden ja Laakson sairaala-alueiden muodostama suurempi sairaalakampuskonaisuus. Lähekkäin sijaitsevat sairaala-alueet ovat tarvittaessa yhdistettävissä tunnelein.

Auroran sairaala-alueen on katsottu olevan liian kaukana Meilahden kampuksesta, jossa sijaitsee uuden yhteissairaalan toimintaan läheisesti liittyvät päivystys- ja erikoissairaanhoidotoiminnot. Jos sairaala-alueiden välinen etäisyys kasvaa, kasvaa myös niiden väliseen liikenteeseen kuluva aika ja samalla sairaaloiden toimintakulut. Myös kampusalueita yhdistävien mahdollisten tunnelien pituus kasvaisi lähes kaksin kertaisiksi, millä olisi myös huomattava kustannusvaikutus. Lisäksi Laakson sairaala-alueen sijainti vilkkaiden auto- ja joukkoliikenteen pääväylien Mannerheimintien ja Nordenskiöldinkadun risteyskohdan välittömässä läheisyydessä tekee yhteissairaalasta helposti löydettävän ja lähestyttävän.

Sairaala-alueen itäpuolinen, Keskuspuistoon kuuluva alue on merkitty yleiskaavassa virkistys- ja viheralueeksi, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysvyöhykkeeseen. Yleiskaavan mukaan vihersormien ja muiden seudullisten viheralueiden sekä paikallisen viheralueverkoston jatkuvuus tulee turvata. Tontin itäpuolinen metsäinen rinne on lisäksi merkitty koko kaupungin kattavaan metsäverkostoon kuuluvaksi. Sairaalarakentaminen ei siten voi ulottua Keskuspuiston alueelle, ja maisemallisesti onkin tärkeää, että Laakson ja Auroran sairaala-alueiden välisen vihersormen kapean osan rooli alueena, josta Keskuspuiston metsäiset alueet alkavat, huomioidaan uudisrakentamisen sijoittelussa ja korkeudessa sairaala-alueen itälaidalla.

Jotta Laakson uuteen yhteissairaalaan saataisiin synnytettyä merkittävä ja tehokas psykiatrian osaamiskeskus, on alueelta tarpeen osoittaa uudet tilat kaikille Helsingin kaupungin sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) psykiatrisen hoidon erityisosamislaloille. Helsingin kaupungin somaattisen sairaanhoidon sairaansijamäärä ja siitä johtuva tilatarve perustuu Meilahden päivystyksen suurpiirijakoon, mikä merkitsee sitä, että päivystyksestä jatkosairaanhoidon siirtyville potilaille on osoitettava tarpeeksi sairaansijoja. Kaupungin kasvu huomioon ottaen sairaalapaikkamäärä on ennemminkin varsin niukka, eikä siten vähennysvaraa ole.

Rakentamisen sijoittuminen korttelialueilla

Sairaala-alue sijoittuu Taka-Töölön ja Meilahden tiiviin kantakaupunkirakenteen sekä Keskuspuiston vihersormen väliselle alueelle. Helsingin yleiskaavan 2016 mukaan sairaala-alueita koskee merkintä kantakaupunki, mikä tarkoittaa sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palveluiden, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä kaupunkikulttuurin alueena kehitettävää aluetta. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Suoraan yleiskaavasta ei ole kuitenkaan johdettavissa tavoitetta rakentaa katuihin kiinni kantakaupungissa. Suunnittelualueen länsipuolisilla Laakson ja Meilahden alueilla kaupunkirakenne perustuu suurimmaksi osaksi avokortteliratkaisuihin, jossa vapaasti seisovien asuinrakennusten välit on varattu vehreälle

puustolle ja säästetyille avokallioille, ja väleistä avautuu näkymiä puisto- ja ympäristöihin, esim. Mannerheimintien varressa kohti Keskuspuistoa. Hienon sijainnin hyödyntäminen alkuperäiseen Keskuspuistoon kuuluneella, suurelta osin puistomaisena tai luonnontilan kaltaisena säilyneellä alueella sekä parantavan, ulkotiloiltaan ja näkymiltään vehreän ympäristön tavoittelu ovat ohjanneet kaavaratkaisua, samoin kuin pohjakerrosten varaaminen mahdollisimman suurelta osin sellaisille potilastiloille, joiden tulee olla välittömässä yhteydessä maantason ulko-oleskelutiloihin. Lisäksi kookkaan puuston säilyttämisellä ja täydennysistutuksilla sekä muulla kasvillisuudella on tärkeä rooli suurimittakaavaisen sairaalarakentamisen ilmeen pehmentämisessä lähiympäristösääntä etenkin Urheilukadun suuntaan.

Uudisrakentamisen eteläosan sijoituessa keskeisimmiltä osiltaan etäämmälle vilkasliikenteisistä kaduista on ilmanlaadun kannalta herkkien sairaalatiilojen raittiin ilmanotto järjestettävissä riittävän etäältä päästölähteistä. Lisäksi rakentamisen sijoittelua rajoittaa olemassa olevan, varsin uuden ja hyväkuntoisen kuntoutuskeskuksen sijainti tontin itälaidalla sekä sille johtava ajoyhteys Nordenskiöldinkadulta, joka tulee säilymään koko sairaala-alueella palvelevana suuntaisliittymänä. Etelässä uudisrakentamisen sijoittelulle asettaa jonkin verran rajoitteita myös olemassa oleva viemäritunneli suojavaöhykkeineen, sillä jokaisen sairaalaosaston kohdalle on voitava ulottaa myös maanalainen kalliotila saatto-, pysäköinti- ja logistiikkatiloineen.

Sairaala-alueen eteläpään Reijolankadun varteen muodostuu kuitenkin kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti merkittävä aukio, johon sijoittuu sairaalan eteläinen pääsisäänkäynti. Sisäänkäyntiaukion yhteyteen sijoittuu uusi bussipysäkki toisen suunnan bussipysäkin sijoituessa kadun toiselle puolelle Urheilulehdon kohdalle. Aukioon liittyvät maantasotilat on edellytetty varattavan liike- ja palvelutiloiksi, joiden on mahdollista palvella sekä ympäristön asukkaita että sairaalan potilaita, vierailijoita ja henkilökuntaa. Sisäänkäyntialueen yhteyteen sijoittuvat tilat kytkevät sairaala-alueen toiminnallisesti ja luontevaksi osaksi muuta kantakaupunkirakennetta ja kaupunkielämää Urheilukadun säilyessä luonteeltaan asuinkatunmaisena.

Kaavaluonnosvaiheen jälkeen sairaalaa ympäröivien ja alueen sisään jäävien kaupunkitilojen rooleja ja hierarkista asemaa kaupunkikuvassa on tarkennettu, jolloin myös alueella orientoituminen helpottuu. Sairaalan eteläisintä osaa on siirretty lähemmäs Urheilukatua, jolloin tärkeä sisäänkäyntialue ja koko sairaalan ”käyntikortti” kytkeytyy entistä vahvemmin rakennettuun kantakaupunkiympäristöön Mannerheimintien suunnasta katsottaessa, ja muodostaa kaupunkimaisen, selkeän rajan ja päätteen Saharan jalkapallokentän ja Urheilulehdon muodostamalle pitkänomaiselle maisematilalle. Sisäänkäyntiaukio ja siihen liittyvät liiketilat suuntautuvat entistä enemmän Reijolankadun suuntaan rakennusmassan samalla suojaessa Urheilukadun varren alueita liikenne ja muulta ympäristömelulta esimerkiksi Eläintarhan tapahtuma-alueiden

suunasta. Sairaalakiinteistössä sijaitsevista liiketiloista aiheutuvat häiriöt naapurien suuntaan ovat epätodennäköisiä, sillä häiriöitä aiheuttavat vuokralaiset eivät ole myöskään sairaalan oman toiminnan kannalta hyväksyttävissä.

Muut sairaala-alueen reuna-alueet on kaavaratkaisussa määrätty säilytettäväksi ja kehitettäväksi vehreinä siten, että ne paitsi tarjoavat potilaille viihtyisiä ulko-oleskelutiloja ja näkymiä sisätiloista, niin ne samalla hyödyntävät ja korostavat alueen erityistä sijaintia Keskuspuiston reunavyöhykkeellä ja antavat myös viitettä Keskuspuistosta Mannerheimintien suunnasta katsoen. Samalla ne pehmentävät suurimittakaavaisen uudisrakentamisen vaikutuksia lähiympäristönsä ja maisemaan. Kaavaratkaisua on näiltä osin kehitetty siten, että paitsi tontin ja edelleen Keskuspuiston metsäisiin osiin liittyvää kalliomaastoa säilyy entistä enemmän Reijolankadun varressa eteläisen pääsisäänkäynnin siirtyessä entistä vahvemmin osaksi Urheilukadun länsipuolista rakennettua kaupunkiympäristöä, niin Keskuspuiston rajapinnassa sijaitsevan Urheilukadun alueesta on muodostunut entistä vehreämpi ja sairaalapuutarhan puolesta entistä käyttökelpoisempi, kun uuden sairaalarakennuksen pohjoisosaa on vedetty entistä kauemmas katulinjasta. Samalla vanhan potilaspaviljongin asema kaupunkikuvassa on vahvistunut luonnosvaiheen suunnitelmiin verrattuna, myös kauempaa Nordenskiöldinkadun eteläpuolelta katsoen, ja uusi alue liittyy vanhaan sairaala-alueeseen luontevammin, kun uudisosan korkein osa sisäänkäynteineen on vastaavasti siirtynyt pohjoisesta alkavan historiallisen keskiakselisommitelman symmetriseksi päätteeksi.

Myös vanhan sairaala-alueen keskiakseliin nähden poikittaiset pitkät näkymät on huomioitu kaavaratkaisussa siten, että näkymäyhteydet Keskuspuistoon säilyvät. Vanhan sairaala-alueen koilliskulmaan esitetyn uuden sairaalarakennuksen tulee siten väistää pitkiä näkymiä sairaalapuutarhasta kohti Keskuspuistoa. Rakennusala koskemaan on asetettu määräys, jonka mukaan rakennus on ratkaistava hahmoltaan mahdollisimman eheänä, jolloin sen volyyymi jatkosuunnittelun myötä saattaa pienetä, ja se on sijoitettava (rakennusalan puitteissa) mahdollisimman etäälle sen länsipuolella sijaitsevista, kaupunkikuvallisesti arvokkaista puista, jotta niiden säilymisedellytykset voidaan turvata. Rakennuksen korkeus on Lääkärinkadun varressa sijaitsevaa vanhaa hallintorakennusta ja vanhoja potilaspaviljonkeja matalampi, jolloin niiden hallitseva asema säilyy.

Myös uuden ja vanhan sairaala-alueen rajalla olevan, historialliselle keskiakselille poikittaisen akselin muodostavan kaupunkimaisen tilan toiminnallista ja kaupunkikuvallista merkitystä on kaavamerkinnöin ja –määräyksin painotettu. Vanha sairaalamuuri tulee säilymään vanhan sairaala-alueen ympärillä sekä Urheilukadun varressa, jossa lähitila suurikokoisine puineen säilyy ennallaan, vain lähempänä Reijolankadun kulmaa muuri tullaan purkamaan. Kaavamääräyksissä on lisäksi

---

mahdollistettu muurin vähäinen aukottaminen uudisrakentamisen kohdalla, jolloin sen ilme voi muuttua molemmin puolin läpihengittävämmäksi.

Rakentamisen määrä, mittakaava ja ilme

Kaavan tullessa vireille hankkeen laajuuden pohjana ovat olleet Pääkaupunkiseudun sairaala-aluevisio 2030 (2009, päivitys 2016) sekä Yhteissairaalan tarveselvitys (2017), jotka ovat edellyttäneet sairaalatoimintojen huomattavaa keskittämistä Laakson sairaala-alueelle, joka on hyvin saavutettavissa myös seudullisesti ja lähellä merkittävää Meilahden sairaalakampusta

Jotta Laakson uuteen yhteissairaalaan saataisiin synnytettyä merkittävä ja tehokas psykiatrian osaamiskeskus, on alueelta tarpeen osoittaa uudet tilat kaikille Helsingin kaupungin sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) psykiatrisen hoidon erityisosaamisaloille. Helsingin kaupungin somaattisen sairaanhoidon sairaansijamäärä ja siitä johtuva tilatarve perustuu Meilahden päivystyksen suurpiirijakoon, mikä merkitsee sitä, että päivystyksestä jatkosairaanhoidon Laakson yhteissairaalaan siirtyville potilaille on osoitettava tarpeeksi sairaansijoja.

Sairaala-alueen mukaisen sairaalakokonaisuuden rakentaminen on kaavaratkaisussa edellyttänyt muun muassa eteläisen sairaalapuiston luonnontilaisen kaltaisena säilyneen alueen osoittamista tehokkaaseen rakentamiseen. Urheilukadun varteen suunniteltu rakennusmassoittelu perustuu mahdollisimman tehokkaan ja toimivan sairaalaosastoyksikön toistoon sekä toiminnan ja siitä aiheutuvien kulujen kannalta tarkoituksenmukaiseen ryhmittelyyn, mikä johtaa esitetynlaiseen korkeusmaailmaan. Osa sairaalaosastoista on jo jouduttu sijoittamaan olemassa olevaa maantasa alemmas ja louhimaan maastoa niiltä osin.

Myöskään uutta, sairaalahankkeen kannalta välttämätöntä Auroranportin ajoyhteyttä laajoine kallio- ja louhittavine saatto-, pysäköinti- ja logistiikkatiloineen ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa, jos uuden kerrosalan määrä jää kovin vähäiseksi suhteessa edellä mainittujen ratkaisujen kustannuksiin.

Esitetty uudisrakentaminen ei ole poikkeuksellisen korkeata verrattuna esimerkiksi Töölöntullin alueen rakentamiseen, jossa nykyisin hotellina toimiva rakennus on 11 kerrosta korkea ja Mannerheimintien varren asuintalot Lääkärikadun risteyksestä pohjoiseen ovat yhdeksän kerrosta korkeita. Samassa korttelissa Urheilukadun varren 3,5–4 kerrosta korkeiden rakennusten kanssa on Mannerheimintein puolella 6–7 kerrosta korkeita asuintaloja. Urheilukadun toisella puolella 5–7 kerrosta korkeat sairaalarakennukset ovat tosin kerroskorkeudeltaan asuinkerrostaloja korkeampia ja räystäskorot asettuvat korkeammalle, mutta samalla rakennusten etäisyys on myös huomattavasti suurempi kuin Mannerheimintein ja Urheilukadun välisen korttelin rakennuksilla, jolloin

korkeusvaikutelma vähenee. Urheilukadun varressa sairaalarakennuksen korkein osa asettuu Reijolankadun huoltoaseman kohdalle, eikä sillä ole varjostusvaikutuksia lähimpien asuintalojen asuntoihin tai pihoihin. Muualla rakentaminen sijoittuu entistä kauemmas nykyisistä, purettavaksi suunnitelluista asuin- ja sairaalarakennuksista, etenkin luonnosvaiheen jälkeen tehtyjen muutosten jälkeen

Sairaalarakennuksen ympäristöään suuremman mittakaavan sairaalan sisäänkäyntiaukion yhteydessä pitkän maisematilan päätteenä voidaan katsoa myös viestittävän rakennuksen merkittävästä julkisesta luonteesta. Mittakaavaa pehmentää myös eteläosassa tontin reunoja kiertävät puut.

Vanhalle sairaala-alueelle osoitettu uudisrakennus on osa alueelle suunniteltua toiminallista sairaalakokonaisuutta. Massan pienentämiseksi osa sen tiloista on jo siirretty sijoitettavaksi viereiseen vanhaan hallintorakennukseen, jolloin rakennusten väliin on rakennettava yhdyskäytävä. Rakennusalaa koskemaan on kuitenkin asetettu kaavamääräys, jonka mukaan rakennus on jatkosuunnittelun myötä ratkaistava hahmoltaan mahdollisimman eheänä, jolloin sen volyyymi jatkosuunnittelun myötä saattaa pienetä, ja se on sijoitettava (rakennusalan puitteissa) mahdollisimman etäälle sen länsipuolella sijaitsevista, kaupunkikuvallisesti arvokkaista puista, jotta niiden säilymisedellytykset voidaan turvata. Rakennuksen korkeus on Lääkärikadun varressa sijaitsevaa vanhaa hallintorakennusta ja vanhoja potilaspaviljonkeja matalampi, jolloin niiden hallitseva asema säilyy.

Asemakaavassa on asetettu määräyksiä, jotka koskevat rakennusten ja niiden ympäristön arkkitehtonisesti ja maisema-arkkitehtonisesti korkeaa tasoa sekä julkisivujen ilmettä ja laatua. Kaavamääräyksissä edellytetään rakennusmassojen jäsentelyä ympäristö ja sen viihtyisyysarvot huomioiden. Kaavaluonnosvaiheen jälkeen viitesuunnitelmassa esitettyjen julkisivujen massoittelua ja ilmettä on kehitetty paremmin vastaamaan kaavamääräyksissä esitettyjä tavoitteita, mutta ratkaisut tulevat tarkentumaan vielä jatkosuunnittelun myötä.

Yhdessä kaavaluonnoksesta saadussa palautteessa toivottiin Urheilukadun naapuritonteille vastaavaa lisärakentamisoikeuden nostoa kuin sairaalatontille. Nykyisin väljästi rakennetun sairaala-alueen tiivistäminen ei oikeuta vastaavaa rakennusoikeuden nostoa jo varsin tehokkaasti rakennetulla sekä kaupunkikuvallisesti arvokkaassa ja alkuperäisessä asussaan hyvin säilyneessä, 1930-luvun lopulta peräisin olevassa korttelissa, joka kuuluu myös maakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltuun kulttuuriympäristöön (Helsingin empire-keskusta ja kivikaupunki).

Kaavan liitteenä olevaan Laakson yhteissairaalan viitesuunnitelmaan on lisätty suunnitelmia havainnollistavia kuvia.

Luonnon säästyminen

Sairaalavision mukaisen sairaalakokonaisuuden rakentaminen on kaavaratkaisussa edellyttänyt muun muassa eteläisen sairaalapuiston luonnontilaisen kaltaisena säilyneen alueen osoittamista rakentamiseen. Keskuspuiston rajavyöhykkeelle sijoitettu uudisrakentamisen alue on kuitenkin rajattu siten, että arvokas puusto ja avokalliot kaupunkikuvallisesti tärkeillä reuna-alueilla Urheilukadun, Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varressa sekä tontin Keskuspuiston puoleisessa tontinosassa on voitu määrätä säilytettäväksi. Arvokkaita, maisemallisesti tärkeitä reunavyöhykkeiden avokalliota säästyy sekä nykyisen terveysaseman länsipuolella sekä osin sairaalan eteläisen sisäänkäyntiaukion yhteydessä Reijolankadun varressa.

Sairaalan saatto-, pysäköinti- ja logistiikkatilat on ratkaistu syvälle kalliin, eikä alueella ole tarvinnut turvautua puuston kannalta haastaviin kansiratkaisuihin. Siten myös alueen keskiosissa voi ainakin kuntoutuskeskuksen länsipuolella säilyä myös alkuperäistä puustoa, ja muille vapaaksi jääville piha-alueille voidaan maaston tasoerojen muokkaamisen jälkeen istuttaa maanvaraista, suurikokoiseksi kasvavaa puustoa.

Kaavamääräyksissä on todettu, että puistot, kadut, aukiot ja muut julkiin kaupunkitilaan liittyvät ympäristöt sekä piha-alueet tulee suunnitella, toteuttaa ja/tai kunnostaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kanta-kaupunkiympäristön korkean laatuvaatimustason mukaisesti. Vanhan sairaala-alueen ympäristölle on asetettu suojelumääräyksiä, ja sitä tulee hoitaa ja kehittää historiallisena sairaalapuistona. Urheilulehdon pohjoisreunaan on painavista toiminnallisista syistä mahdollistettu bus-sipysäkin rakentaminen vastapäätä sairaalan eteläistä sisäänkäyntiä, jolloin olemassa oleva puurivi Reijolankadun eteläpuolella joutuu väistymään. Selostuksessa on todettu, että kolmiopuistosommitelman tulevissa muutostöissä tulee lähtökohtana pitää alkuperäistä puistosuunnitelmaa vuodelta 1944, mikä tarkoittaa myös uuden puurivin istuttamista mahdollisimman lähelle Reijolankadun vartta.

Vaikutukset lapsiin ja lapsiperheisiin

Asemakaavan muutoksen vaikutusten arviointia kohdassa Sosiaaliset vaikutukset on täydennetty. Alueelta purettavan päiväkotimuksulaakson toiminta on päätetty siirtää osoitteeseen Paciuksenkatu 19. Lisäksi Taka-Töölöön on tarkoitus järjestää uusia päiväkotitiloja. Myös Laakson vanhan sairaala-alueen puolelle on mahdollistettu päiväkotitilojen sijoittaminen, mikä voi mahdollisesti tulla kysymykseen uusien sairaalatilojen valmistuttua.

Rakennusaikaiset häiriöt

Kaavamääräyksissä todetaan, että maanalaiset tilat ja johtokuja on sijoitettava, louhittava ja lujitettava siten, että niistä tai niiden rakentamisesta ei aiheudu vahinkoa rakennuksille, alueen kulttuurihistoriallisille arvoille, maanalaisille tiloille tai rakenteille eikä kaduille, eikä haittaa tai vahinkoa kunnallistekniikan verkostoille, tai aiheuttaa haittaa suunniteltujen maanalaisten tai maanpäällisten tilavarausten toteutumiseksi. Rakennuslupa- ja rakentamisvaiheessa valvotaan määräyksen toteutusta, samoin kuin sitä, ettei rakennustyömaa-aikaisista järjestelyistä aiheudu kohtuutonta haittaa naapureille. Olemassa olevien, erityisen häiriöherkkien sairaala- ja kuntoutuskeskustoimintojen on myös kyettävä jatkamaan toimintaansa alueella rakennustöiden aikana, mikä jo yksin asettaa erityisiä vaatimuksia työmaa-aikaisten häiriöiden minimoimiselle, mukaan lukien häiriöt sairaalan liikenteelle Urheilukadun kautta.

Sairaalahanke tulee suunnittelemaan konkreettiset toimenpiteet ja viestinnän yhdessä tulevan päätoteuttajan, viestinnän ammattilaisen sekä katutöiden osalta kaupungin liikenne- ja katusuunnittelun kanssa.

Maalämpökaivojen rakentamismahdollisuudet

Maanalaiseen yleiskaavaan (tullut voimaan 18.11.2011) on Mannerheimintien ja Urheilukadun välisen asuinkorttelin 604 pohjoispään kohdalle merkitty varaus Mechelininkadun ja Nordenskiöldinkadun väliselle liikennetunnelille, mikä jo nykyään estää maalämpökaivojen rakentamisen kohtaan, jolle ollaan sairaalahankkeen myötä suunniteltu Meilahden ja Laakson sairaala-alueita yhdistäviä tunneleita. Asemakaavaehdotuksessa osoitettu sairaala-alueita yhdistävä tunnelivaraus sopeutuu maanalaisessa yleiskaavassa osoitettuun varaukseen. Suunnitteilla oleva Meilahti-Laakso yhdystunnelivaraus on osoitettu myös uuden valmistuessa olevan maanalaisen yleiskaavan kaavaluonnokseen (kaupunkiympäristölautakunta 12.5.2020).

Tunnelin käyttö asettaa tiukat vaatimukset mm. tunnelin pituuskaltevuuksille, pituudelle sekä turvallisuusratkaisuille tunnelissa. Sijoittelussa on pyritty hyödyntämään katualueita, mutta mm. olemassa olevien maanalaisten tilojen ja tilavarausten sekä edellä mainittujen reuna-ehdojen vuoksi tunneli on osittain linjattu myös yksityisten kiinteistöjen alle.

Yksittäisten maalämpökaivojen sijoitusmahdollisuuksiin ei oteta kantaa asemakaavoissa. Tunnelien rakentamisen jälkeen maalämpökaivojen sijoittamisen mahdollisuuksia arvioidaan hankekohtaisesti.

Liikenne

Ajoneuvojen liikennemäärät Urheilukadulla tulevat arvioiden mukaan vähenemään 3 000 ajoneuvosta 2 600 ajoneuvoon vuorokaudessa,

---

kun sairaalan uusi pääsisäänajoliittymä Auroranportilla valmistuu. Liittymästä pääsee sekä sairaala-alueelle pintaan että suoraan maanalaisiin saatto-, pysäköinti- ja huoltotiloihin, joista on suorat yhteydet sairaalan eri osiin. Huoltoliikenne Urheilukadulta poistuu käytännössä kokonaan. Meilahteen mahdollisesti rakennettavat tunneliyhteydet ei vaikuttaisi Urheilukadun liikennemääriä vähentävästi, sillä sairaalakampusten välinen ajoneuvoliikenne hyödyntää Auroranportin ajoyhteyttä.

Lääkärikadulla on tehty kaupungin toimesta autoliikenteen liikennemäärälaskentoja aamu- ja iltaruuhkatuntien aikaan keväällä 2019. Havaintojen mukaan läpiajoliikenne Urheilukadulta Lääkärikadulle oli vähäistä verrattuna Laakson sairaalalle suuntautuvaan liikenteeseen. Helsingissä on vähennetty ja jopa poistettu liikennemerkkein osoitettuja läpiajokieltoja, koska niiden noudattamista on hankalaa valvoa.

Asukaspysäköintipaikat Urheilukadun varressa säilyvät entisellään, uuden sairaalarakennuksen eteläisimmän osan kohtaa lukuun ottamatta. Lääkärikadun varresta on vapautumassa pysäköintipaikkoja asukaspysäköinnin tarpeisiin, kun sairaalan pysäköintipaikat rakennetaan kallio-tiloihin. Sairaalahankkeelle tarkoituksenmukainen pysäköintipaikkapolitiikka selviää vasta pysäköintilaitoksen toiminnallisen jatkosuunnittelun myötä.

Sairaala-alueella toimivan kuntoutuskeskuksen nykyiset autopaikat maanalaisissa pysäköintitiloissa on huomioitu sairaala-alueelle sijoitettavien autopaikkojen tarkennetussa enimmäismäärässä. Kuntoutuskeskuksen rakennusluvan mukaiset maantasossa sijaitsevat invalidipaikat voivat jäädä nykyisille paikoilleen, mikäli kuntoutuskeskusten rakennukset säilyvät nykyisellään. Sairaalahankkeesta aiheutuvista muutoksista kuntoutuskeskusten pysäköintijärjestelyihin tulee hankkeen sopia kuntoutuskeskuksen omistajien kanssa ja järjestää tarvittavat korvaavat paikat maan alle.

Kaavamääräyksissä on vaadittu osoitettavan asiakaspolkupyöräpaikkoja vähintään 1 polkupyöräpaikka / 500 k-m² ja henkilökuntapaikkoja vähintään yksi 1 polkupyöräpaikka / 3 työntekijää. Työntekijöiden pyöräpaikoista vähintään 50 % tulee olla lukituissa ja katetuissa tiloissa, jotka on sijoitettava henkilökunnan käyttämien sisäänkäyntien läheisyyteen. Polkupyöräpaikkojen tarkempi sijoittelu tarkentuu suunnittelun edetessä.

Uuden ajoliittymän avaamista Lääkärikadulta poliklinikkatiloiksi muutettaville vanhoille potilaspaviljongeille poikki arvokkaimmaksi arvioidun vanhan sairaalapuutarhan osan ei ole katsottu perustelluksi, sillä esitettyjen laskelmien mukaan Lääkärikadun kautta alueelle saapuvan liikenteen määrä tulee vähenemään huomattavasti nykyisestä, kun sairaalalle rakennetaan uusi pääajoliittymä Auroranportille. Sen sijaan vanhaa sairaala-aluetta sairaalapuutarhoineen on liikenteen vähetessä ja pysäköintipaikkojen poistuessa tavoitteena kehittää etenkin jalankul-

kijoille ja lapsipotilaille varattuna, rauhallisen ja turvallisena historiallisen puutarha-alueena, johon poliklinikoiden ajoyhteydet on sovitettu. Nykyinen Lääkärinkadun ajoliittymä ja ajoyhteydet poliklinikoiksi suunnitelluille rakennuksille toimivat myös pelastusteinä ilman, että uutta liittymää tarvitsee avata. Poliklinikoille ajoneuvoilla saapuvien asiakkaiden on arvioitu saapuvan pääosin poliklinikkarakennusten eteläpuolella sijaitsevan aulan / saattopihan sekä maanalaisten saatto- ja pysäköintitilojen kautta, joten poliklinikkojen saavutettavuus on turvattu useammasta suunnasta. Jos arvio poliklinikoiden asiakkaiden kulkutapajakaumasta muuttuu erittäin merkittävästi, voidaan poliklinikoiden liikennejärjestelyitä joutua tarkastelemaan uudelleen, mutta jatkosuunnittelun myötä tulee ennen kaikkea varmistaa poliklinikoiden hyvä saavutettavuus edellä mainittujen pääsaattopihojen kautta. Kaavaan on myös erikseen asetettu tätä koskeva määräys.

Liikenteen aiheuttamien ilmanlaatu- ja meluhaittoja arvioitaessa on otettu huomioon vuoden 2025 tilanteen mukaiset liikennemäärät.

Sairaalan hankesuunnitelman yhteydessä laaditun viitesuunnitelman noudattaminen

Hankesuunnitelman yhteydessä laadittu, kaavaluonnoksen mukana nähtävillä ollut viitesuunnitelma ei vastannut vielä kaavaratkaisulle asetettuja kaupunkikuvallisia ja -rakenteellisia tavoitteita tai huomionnut riittävästi osallisilta saatua palautetta. Asemakaavakartan merkinnät ja -määräykset ovat tarkentuneet kaupunkisuunnittelun asiantuntemuksella täydennetyn työryhmän edelleen työstämän viitesuunnitelman mukaisiksi.

Parvekkeet Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varressa

Oleskeluparvekkeiden sijoittaminen Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varteen on kaavaehdotuksessakin kielletty määräyksellä. Oleskeluparvekkeet sijoittuisivat ilmanlaatuarvioinnin mukaan alueelle, jolla typidioksidin vuorokausiohjearvo ja myös hengitettävien hiukkasten ohjearvo voisi ylittyä. Ilmanlaatuarviointia on avattu tarkemmin kaavaselostuksessa. Oleskeluparvekkeiden sijoittaminen tällaiselle ilman epäpuhtauksien kuormittamalle alueelle ei ole mahdollista etenkin, kun otetaan huomioon, että kyseessä on ilmansaasteiden vaikutuksille erityisen herkkä kohde. Myös liikenteen aiheuttama melu on voimakasta. Kaavamääräyksen tavoitteena on vähentää altistumista liikenneperäisten päästöjen haittavaikutuksille.

Kaavamääräykseen on sen sijaan lisätty määräys, jonka mukaan oleskeluparvekkeiden sijaan saa rakentaa paitsi viherhuoneita niin myös lasitettujen parvekkeiden kaltaisia lämmittämättömiä oleskelutiloja, jotka on varustettu koneellisella ilmanvaihdolla. Riittävän hyvän ilmanlaadun varmistamiseksi on erikseen määrätty, että kyseisten oleskelutilojen

raittiinilmanotto tulee järjestää kattotasolta vähintään ilmanlaadun minimietäisyyksien päästä Nordenskiöldinkadusta ja Reijolankadusta.

Tarkemmat pelastusratkaisut tarkentuvat jatkosuunnittelun myötä.

Rakennusten suojelumääräykset

Vanhoja arvokkaita sairaalarakennuksia, joissa on säilynyt myös arvokkaita sisätiloja, on asetettu koskemaan sr-2-tason määräys sr-1:n sijaan, sillä suojelun tasoa arvioidaan kokonaisuutena eikä sen ole katsottu ylittävän sr-1 määräyksen tasolle.

Vanhojen potilaspaviljonkien arvokkaiksi sisätiloiksi määriteltyjen ulkomakuusalien ja -terassien sekä loggian tilallisen hahmon säilyminen tai palauttaminen ei estä väliseinien purkua näissä tiloissa tai muualla. Päinvastoin tavoitteena on, ettei em. arvokkaita sisätiloja pilkottaisi nykyistä enempää, vaan mieluummin palautettaisiin alkuperäinen tilallinen hahmo purkamalla tiloihin myöhemmin lisättyjä väliseiniä.

Määräyksissä ei ole edellytetty sisätiloiksi muutettujen tilojen lasitusten poistamista ja palauttamista ulkotiloiksi.

Ovia koskeva säilyttämismääräys koskee ainoastaan alkuperäisiä ovia. Mm. poliklinikkatiloiksi muutettaviksi suunnitelluista potilaspaviljongeista on jo ennestään poistettu kaikki alkuperäiset sisäovet, ja korvattu ne uusilla ja leveämmillä; ainoastaan kellaritiloissa on joitain alkuperäisiä sisäovia jäljellä. Alkuperäisten ovien säilyttämistä koskeva määräys koskisi lähinnä paremmin säilynyttä, erityisesti hallinnon käytössä ollutta rakennusta Lääkärinkadun varressa. Kyseessä olevan rakennuksen pääsisäänkäynnit eivät ole esteettömiä eikä niitä voida sellaisiksi luontevasti muuttaa, joten tarvetta normaalilevyisten ovien huomattaviin levennyksiin ei ole nähtävissä. Ovet ovat siten säilytettävissä. Tarvittaessa voidaan kuitenkin oviaukkoja leventää esimerkiksi siten, että poistettavat alkuperäiset ovet sijoitetaan uudelleen muulle rakennukseen tai potilaspaviljonkeihin. Hallintorakennuksessa on myös alkuperäisiä pariovia, joita voi hyödyntää, jos johonkin tarvitaan leveämpiä oviaukkoja.

Määräyksissä ei ole edellytetty suojeltavan taloteknisiä järjestelmiä kuten vesikiertolämmitystä. Sen sijaan alkuperäiset ripalämpöpatterit, jotka on määrätty suojeltaviksi, ovat arvokas osa interiöörejä, ja käytöstä mahdollisesti poistettuinakin tuovat tärkeää ajallista syvyyttä ja kerrostuneisuutta muutoin uusittaviin tiloihin. Pääasiassa ikkunoiden yhteydessä sijaitsevat patterit eivät haittaa tilojen uusimista tai kalustetavuutta, sillä ne sijaitsevat syvennyksissä ikkunapenkkinen alla. Kaavaselostukseen on kuitenkin tarkennettu, että yksittäisiä pattereita voidaan poistaa, jos ne sijaitsevat toiminnallisesti hankalissa paikoissa.

Tapaaminen naapurien kanssa 25.8.2020

Suunnitelmien katsottiin kehittyneen luonnosvaiheesta, mutta rakentamisen suurena säilynyt mittakaava herätti edelleen huolta. Urheilukadun varren uudisrakennuksen eteläpään ratkaisun katsottiin osin parantuneen, osin korkeutta ja sijaintia myös kritisoitiin. Vehreyttä Urheilukadun varressa pidettiin tärkeänä. Urheilukadun tulevat sekä työmaa-aikaiset liikennejärjestelyt kiinnostivat, sekä tarkempi aikataulu.

Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeinen vuorovaikutus

Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen on kaavarajaa tarkistettu Laakso-Meilahti-ajoneuvotunnelivarauksen kohdalla siten, että aluetta on laajennettu vähäisessä määrin lähinnä kahden asuintontin kohdalla. Muutos on annettu 2.9.2020 tiedoksi niille osallisille, joiden yksityistä etua muutoksen on katsottu koskevan (maankäyttö- ja rakennusasetus 32 §), ja heillä on ollut mahdollisuus antaa mielipiteensä asiasta. Ko. muutoksen johdosta ei saatu mielipiteitä.

Ihmeteltiin, tuleeko Lääkärinkadulle maanalaisen pysäköintilaitoksen sisäänajo. Ravintokeskusta toivottiin kilpailutettavaksi ravintoloitsijoille, ja mahd. ravintolan toivottiin palvelevan myös asukkaita. Eräs asukas toivoi entistä lämpövoimalaa teatterikäyttöön. Siihen, että Keskuspuistoon ei rakenneta, oltiin tyytyväisiä.

Esittely- ja keskustelutilaisuus

Audiotilaisuus aloitettiin esittelemällä kaavoituksen lähtökohtia, tavoitteita ja alustavia aikatauluja sekä liikennesuunnittelullisia, kaupunkirakenteellisia ja kaupunkikuvallisia lähtökohtia. Tilaisuudessa esiteltiin myös sairaalatoimintojen järjestämiseen liittyvät taustat, tavoitteet ja tarpeet. Eniten keskustelua herätti sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen tulevaisuudessa alueen asukkaille. Alle tätä keskustelua on koottu keskittyen kuitenkin kaavoitus- ja liikennesuunnitteluasioihin.

Uuden rakentamisen korkeus, tyyli ja laatu

- Olisi hienoa saada alueelle VAU-arkkitehtuuria ja uudenaikaista arkkitehtuuria. Arkkitehtuurin tulisi olla maisemaan sopivaa ja näyttävää. Miksei 70-luvun terveyskeskusrakennusta säilytetä?
- Mikä tulee olemaan rakentamisen korkeus?
- Tarkoittavatko Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varren kaupalliset palvelut supermarketia?
- Sairaalaympäristön laatua voi olla vihreyden säilyttäminen alueella. Myös taiteen ja kirjaston keinoin voi luoda paranemista edistävää ympäristöä.

Ympäristön vehreyden säilyminen

- Urheilukadun ja Reijolankadun kulmauksessa on hieno kallio ja sen päällä kivaa luontoa kukkaketoinen. Kallio ilmeisesti häviää uuden rakentamisen tieltä?
- Kallioalueen menettäminen harmittaa alueen asukkaita. Voisiko menetettyä luontoa korvata jotenkin, esimerkiksi rakentamalla uusiin rakennuksiin viherkatot?
- Urheilukadun varren asuntojen upeat vihreät maisemat menetetään, uudisrakentaminen pilaa alueen.

Liikennetkaisu lähitulevaisuudessa ja myöhemmässä vaiheessa

- Reijolankadulle on tulossa raitiotie. Onko sairaala-alueen pohjoispuolelle tulossa toinen raitiotie tulevaisuudessa - se oli merkitty valmisteilla olevaan yleiskaavaan?
- Urheilukadun pohjoispäästä puuttuvat 30 km/h -nopeusrajoitusmerkit.
- Mihin Reijolankadulle rakennettava raitiolinja 3 johtaa?

Tiina Antila-Lehtonen

16.5.2017

- Miksei Reijolankadulta saa enää kääntyä vasemmalle Urheilukadulle? Miten ajoreitti tulee ajaa jos haluaa päätyä Urheilukadulle?
- Miten tulevaisuudessa ajetaan kiinteistöön Mannerheimintie 51?

Sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäminen tulevaisuudessa

- Alue tuntuu sopivan hyvin sairaalalle. Se kuitenkin ihmetyttää mistä alueen asukkaat saavat palvelunsa jatkossa? Voiko Läntisen Helsingin terveystal- ja hyvinvointikeskus tulla tälle alueelle?
- Olisi ollut parempi suunnitella ensin se, mihin nykyiset toiminnot voisivat siirtyä kuin aloittaa uusien toimintojen tuomisesta alueelle?
- Päiväkoti on tehnyt hyvää työtä ja toivoisin, että se voisi jatkaa alueella vanhoissa tiloissa.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

- Milloin kaava etenee kaupunginvaltuustoon? Milloin rakentaminen voisi alkaa?
- Kuinka syvällä Meilahden tunneli tulee kulkemaan? Aiheutuuko sen rakentamisesta vaurioita alueen kiinteistöille?

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

LAAKSON UUSI YHTEISSAIRAALA

Asemakaavan muutos

Uutta kantakaupunkia -tilaisuus

Aika 19.11.2019 klo 15.00-19.00

Paikka Keskustakirjasto Oodi: 1. kerroksen ala-aula sekä Maijansali

Osallistujat

n. 700 kävijää, joista salin esityksissä kävi n. 350–400 kaupunkilaista

Helsingin kaupungin asemakaavoituksen kantakaupunkitiimin asemakaavoittajat sekä mm. liikennesuunnittelun ja kaupunki- ja maisematilan asiantuntijat.

Laakson yhteissairaala-hankkeen tiimoilta paikalla olivat:

Kirsti Rantanen, arkkitehti, asemakaavoitus, kantakaupunkitiimi

Hanna Pikkarainen, tiimipäällikkö, asemakaavoitus, kantakaupunkitiimi

Anu Lamminpää, maisema-arkkitehti, kaupunki- ja maisematilayksikkö

Tilaisuuden kulku

Kirjaston ala-aulan ständeillä oli esillä yli 20 kantakaupungin hanketta. Maijansalissa pidettiin lisäksi tietoiskuja kaavoituksen ja liikennesuunnittelun ajankohtaisista asioista sekä esiteltiin Koivusaaren ajankohtaiset suunnitelmat ja Laakson yhteissairaalan juuri valmistunut asemakaavan muutosluonnos, josta pidettiin kaksi samansisältöistä esitystä klo 15 ja klo 18.30. Esitysten välillä ja jälkeen kaavan valmistelijat päivystivät ala-aulassa kuvien ja alueen pienoismallin ääressä ja vastailivat esitettyihin kysymyksiin.

Esille tulleita kysymyksiä

Tilaisuudessa kiinnitettiin huomiota rakentamisen suureen mittakaavaan ja sen sijoittumiseen joko liian lähelle ja korkeana Urheilukadun varteen tai päinvastoin liian kauas katualueista (vrt. perinteinen umpikorttelirakenne), pysäköintilaitoksen toisen ajoyhteyden sijoittamiseen Urheilukadun varteen, rakentamisaikaisiin haittoihin jo ennestään pitkään liikenne-remonteista kärsineellä alueella sekä Meilahden ja Laakson sairaala-alueita yhdistävän tunnelin aiheuttamiin riskeihin alueen kiinteistöille sekä lämpökaivojen rakentamismahdollisuuksien poistumiseen tunnelin kohdalla sijaitsevilla tonteilla.

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

LAAKSON UUSI YHTEISSAIRAALA **Asemakaavan muutos**

Kerro kantasi -verkkokeskustelun 6.-27.11.2019 yhteenveto

Tähän yhteenvetoon on koottu Kerro kantasi –palvelussa (6.-27.11.2019) käydyt verkkokeskustelun keskeiset tulokset. Palvelussa pyydettiin tutustumaan suunnitteluaineistoon ja kertomaan ajatuksia hankkeen merkittävimmistä vaikutuksista ja keihin ne erityisesti kohdistuisivat. Verkkokommentteja saatiin 103 kpl. Kommentteihin voi tutustua osoitteessa: <https://kerrokantasi.hel.fi/laaksonsairaalankaava>

1. Vaikutukset ympäröivään kaupunkirakenteeseen ja -kuvaan

Liittyminen katutiloihin

Sairaalarakentamista pidettiin irrallisena muusta kaupunkirakenteesta, eikä sen katsottu istuvan kaupunkikuvaan. Rakentamisen toivottiin ulottuvan kiinni Reijolankatuun ja Nordenskiöldinkatuun kuten kantakaupungissa ja Töölössä yleensä, ja katujen varret varattavan liiketiloille. Tontin vehreiden reuna-alueiden ja avokallion säästämistä pidettiin tarpeettomana. Eteläisen sisäänkäyntiaukion katsottiin olevan kulmassa liian heikko aihe, aukion avaamista enemmän etelään monipuolisine liiketiloineen pidettiin tarpeellisena. Nordenskiöldinkatua pidettiin epämiellyttävänä kävely- ja pyöräily-ympäristönä.

Kommentoitu myös, että sairaalan toiminnallisuus on otettava huomioon massoja sijoiteltaessa (vs. umpikortteliratkaisu).

Puistomaisuus, liittyminen Keskuspuistoon

Toisaalta monessa kommentissa toivottiin myös alueen puistomaisuuden säilyvän, ja katsottiin ylisuurten rakennusmassojen rikkovan Keskuspuisto – Eläintarhan urheilupuisto - Töölönlahti - vihervyöhykkeeseen kuuluvan rauhallisen ja perinteikkään sairaala- ja puistoalueen. Uusien toimintojen ja ylisuurten hankkeiden lisääntymisen Laaksossa ja Eläintarhassa (sairaala + Helsinki Garden) katsottiin vaikuttavan haitallisesti Keskuspuiston virkistys- ja suojeluarvoihin.

Pihoille toivottiin enemmän tilaa.

Rakentamisen määrä ja koko

Suunnitellun rakentamisen määrää ja / tai kokoa pidetään liian suurena ja jopa kohtuuttomana, myös vanhojen sairaalarakennusten kannalta, joiden mittakaavaan uudisrakentamisen toivottiin sovittuvan. Koko vanhan sairaalamiljöön suojelua toivottiin, ja massiivisen rakentamisen katsottiin olevan ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa. Vanhojen sairaalarakennusten alueelle esitetyn uudisrakennuksen (Pastelli) suureen kokoon ja ympäristöönsä sopimattomaan hahmoon kiinnitettiin huomiota. Aiemman suunnitelman (Europan-kilpailun voittajatyön) katsottiin huomioivan paremmin alueen maisema ja ympäristö.

Joissain kommentteissa toivottu tehokkaampaa / korkeampaa rakentamista asuinrakennusten mahdollistamiseksi Urheilukadun varteen. Korkeampaa toivotaan etenkin kuntoutuskeskuksen kohdalle. Vastinpari Helsinki Gardenille, suunniteltava kokonaisuutena.

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

Arkkitehtuuri, liittyminen vanhaan sairaala-alueeseen

Esitettyjä suunnittelun lähtökohtia pidettiin hyvinä, mutta viitesuunnitelmaa ei pidetty niiden mukaisena. Arkkitehtonista ja kaupunkikuvallista ratkaisua kritisoitiin. Uudisrakentamisen alueella haluttiin jatkettavan vanhan sairaala-alueen periaatteita kuten etenkin symmetrinen sommitteluperiaate ja keskiakselin huomioiminen, sekä vehreä sairaalapuisto ja yksinkertainen massoittelu. Rakentamisen toivottiin kauttaaltaan jäävän vanhojen rakennusten räystäskoron tasalle.

Rakennusten ulkonäköön kiinnitettiin paljon huomiota. Niitä toivottiin sovittavan ympäristöönsä kattomuotojen, ikkuna-aukotusten, materiaalien ja värin puolesta, mitä pidettiin myös oletettavasti potilaidenkin kannalta maanläheisyydessään ja kodikkuudessaan mieluisempia. Ilmeestä ei-laitosmaista, ”lempeämpää”. Epäiltiin, että potilailta ei ole kysytty mitään.

Maisemasuunnittelun ja arkkitehtisuunnittelun katsottiin olevan epätasapainossa, maisema-arkkitehtonisiin yksityiskohtiin on paneuduttu vaikka kokonaisuus vielä levällään.

2. Vaikutukset palveluihin, sosiaaliset vaikutukset

Esitettiin huoli psykiatrian sairaalan vaikutuksesta alueen lapsiperheisiin. Päiväkodin purkamista sairaalan tieltä päiväkotipaikkojen puutteesta kärsivältä alueelta ei pidetty perusteltuna ja/tai vähintään uuden päiväkodin osoittamista (lähi)alueelta vaadittiin ennen vanhan purkamista. Uudeksi paikaksi ehdotettiin Lääkärinkadun pysäköintialuetta ja Tullinpuomin leikkipuiston aluetta.

Myös asuintalojen ja terveyskeskuksen purkamista vastustettiin ja sairaalalle toivottiin etsittävän toinen paikka, ehdotettiin Auroran sairaala-aluetta ja psykiatrisille osastoille Meilahden sairaala-aluetta.

3. Vaikutukset liikenteeseen

Uusien pysäkkijärjestelyjen katsottiin leventävän liikaa Reijolankadun katualuetta, ja samalla supistavan Urheilulehdon puistikkoa.

Alueella lisääntyvän liikenteen pelättiin haittaavan Urheilukadun asukkaita sekä myös läheisten päivystyssairaaloiden toimintaa.

Urheilukadulle suunnitellun pysäköintiinajoyhteyden katsottiin haittaavan Urheilukadun asukkaita. Rakennusaikaiset järjestelyt ja haitat huolettivat (katutyöt, raskas työmaajaoneuvoliikenne, melu, pöly).

4. Muut rakennusaikaiset vaikutukset

Urheilukadun varressa sijaitsevat taloyhtiöt olivat huolissaan räjäytystöiden aiheuttamista meluhaitoista ja mahdollisista riskeistä talojen rakenteille. Tunnelia ei haluttu rajoittamaan taloyhtiöiden mahdollisia maalämpökaivosuunnitelmia tulevaisuudessa.

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

LAAKSON UUSI YHTEISSAIRAALA

Asemakaavan muutos

Naapuritilaisuus (kutsu naapuritaloyhtiöille sekä mielipiteitä jättäneille)

Aika 25.8.2020 klo 17.30 – 19.33

Paikka Verkko-tilaisuus Teams

Osallistujat 27 osallistujaa enimmillään
15 naapuritaloyhtiöiden asukasta / edustajaa (verkkoyhteyttä)

Asiantuntijat

Helsingin kaupunki:

Kirsti Rantanen, arkkitehti, Kaupunkiympäristön toimiala, Asemakaavoitus, Eteläinen alueyksikkö, kantakaupunkitiimi

Erja Erra, hankesuunnittelupäällikkö, Kaupunkiympäristön toimiala, Rakennetun omaisuuden hallinta, Palvelutilaverkko, tarve- ja hankesuunnittelu

Riina Kotaviita, erityissuunnittelija, Sosiaali- ja terveystoimiala, Tilapalvelut

Tiina Pakasto, johtava ylihoitaja, Sosiaali- ja terveystoimiala, Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut, Helsingin sairaala

Tiina Antila-Lehtonen, vuorovaikutussuunnittelija, Kaupunkiympäristön toimiala, Viestintä

Inga Valjakka, tiimipäällikkö, liikenne- ja katusuunnittelu, eteläinen alue

Kirsi Suominen, psykiatrian ylilääkäri, projektipäällikkö, Helsingin kaupungin psykiatria

Muut asiantuntijat

Susanna Melkas, ylilääkäri, HUS Laakson neurologian klinikka

Kari Raaska, projektipäällikkö, ylilääkäri, HUS Psykiatria

Maarit Vilander, projektipäällikkö, Laakson yhteissairaalanhanke

Riikka Valtonen, rakennuttaja, Indepro Oy

Kaupunkiympäristön toimiala Asemakaavoitus

Tilaisuuden kulku

Esittäydettiin. Käytiin läpi tilaisuuden kulkua ja toimintaa. Kerrattiin asukkaiden aiempia palautteita. Lopussa jaettiin esityslinkki ja tietoa kaavoituksen etenemisestä ja myöhemmistä vaikutusmahdollisuuksista.

Aihe 1: Liikenne ja pysäköinti

- Uudet bussiliikenteen pysäkit sijoitetaan Reijolankadun molemmin puolin.
- Urheilukadun liikenteen todettiin vähentyvän, ei kasvavan, sillä esim. sairaalan nykyinen huoltoliikenne siirtyy Auroranportin uuteen ajotunneliin.
- Pyöräily siirretään Urheilukadulla yhdistetyltä jalankulku- ja pyörätieltä ajoradalle, jolloin jalankulun turvallisuus paranee.
- Pyöräilyn järjestelyt Lääkärikadulla tulevat turvallisemmiksi.
- Urheilukadun kadunvarsipaikat säilyvät lähes ennallaan, eteläpäästä poistu kuitenkin paikkoja. Toisaalta Lääkärikadun varresta vapautuu pysäköintipaikkoja asukaspysäköintiin, kun sairaalan pysäköintipaikat siirretään maan alaisiin tiloihin.

Aihe 2: rakennuksen läheisyys ja suhde asuinrakennuksiin

- Rakennus tuntuu asukkaista edelleen suurelta
- Perspektiivikuvan oikeellisuutta Mannerheimintien suunnasta epäiltiin. Todettiin, että kuvan oikeellisuus on kyllä tarkistettu. Maasto laskee hieman Reijolankadun suuntaan. Realistista tilallista vaikutelmaa usein vaikea saada valo- ja perspektiivikuviin.
- Uudisrakennuksen siirtämistä etämmälle Urheilukadun asuinrakennuksista toivottiin edelleen. Etenkin eteläisen osan ratkaisua moitittiin ja liian korkeana pidettyä massaa toivottiin siirrettäväksi myös kesemmälle tontilla
- Sairaalamuurin todettiin säilyvän Urheilukadun puolella, mutta muurin ilme saattaa muuttua hieman keveämmäksi, jos siihen tehdään uusia aukkoja.

Aihe 3: Vihreys ja sen säilyttäminen

- Urheilukadun suuntaan esitettiin toive lisätä julkisivuihin villiviinejä tai viherseiniä, rakentamisen ilmettä pehmentämään.
- Puiden säilyttämistä pidettiin tärkeänä
- Kaavaratkaisussa sairaala-alueen reuna-alueet säilyvät vehreinä

Aihe 4: Maalämpökaivot

- Käytiin läpi, mitä rajoituksia tai mahdollisuuksia maalämpökaivojen sijoittamiselle maanalaisten tunnelivarausten lähellä on.

Aihe 5: Työmaan vaiheistus ja sen vaikutus lähistön asuinrakennuksiin

- Sairaalan rakennushankkeella on aikataulun suunnittelu käynnissä
- Hanke esitteli työmaan vaikutukset kunnallisteknisiin verkostoihin etenkin Urheilukadulla, ja niitä koskevien rakennustöiden alustavan aikataulun. Ajoneuvojen kulku asuintontille (ja toiminnassa olevalle Laakson sairaalalle) säilyy.
- Hanke esitteli louhinnan vaikutuksia ja niiden minimointia rakennuksiin, sairaala-alueen sairaalatoimintoihin ja louhinnan vaikutuksien seurantaa
- Taloyhtiöt toivoivat tarkempaa rakentamisaikataulua, jotta voisivat suunnitella omia mahdollisia putkiremonttejaan samaan aikaan eniten häiriötä aiheuttavien rakennustöiden ajaksi.

Aihe 6: Viestintätoiveet asukkailta

- Hanke esitteli työmaan aikaisen tiedotuksen suuntaviivoja, hyvää yhteistyötä taloyhtiöiden kanssa korostettiin.
- Viikoittaiset työmaatiedotteet on tarkoitus laittaa verkkosivuille
- Hyvin ennakoivaa tietoa työmaan aikatauluista välitetään taloyhtiöille

Kirjalliset kommentit (asukkaiden tilaisuuden aikana kirjoittamina)

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

-
- Todella hyvät nämä arkkitehtoniset muutokset ja se miten sairaala-alueelle tulee uusi eteläinen sisäänkäynti. Kuitenkin suosittelen huomioimaan paremmin merkittävän pyöräväylän, joka jatkuu stadioiden edestä, uuden sisäänkäynnin ohi Urheilukatua pohjoiseen. Siinä on yllättävän paljon liikennettä aivan tuossa oven edessä.
  - Miten ajo-oikeudet? Tällä hetkellä Reijolankadulla on Urheilukadun suuntaan kääntyminen kielletty kun tullaan Mannerheimintieltä?
  - Minne työmaaliikenne painottuu?
  - Tuleeko Reijolankadulle pysäkkejä busseille ja ratikoille? Ne hävisivät viime remontissa.
  - Tuo uudisrakennuksen korkeus ei liene tuossa kuvassa todellinen. Kovin matalalta näyttää rakennukset huoltoaseman kohdata?
  - Miten ajo-oikeudet? Tällä hetkellä Reijolankadulla on Urheilukadun suuntaan kääntyminen kielletty kun tullaan Mannerheimintieltä?
  - Siis Urheilukadulla vilkas pyöräliikenne
  - Hieno uutinen autopaikoista! Tehdäänkö Lääkärinkadun pysäköinnin kohdalla myös jotain pyörätiemuutoksia?
  - Tehdäänkö maanalaiset tilat ja "tunnelit" avolouhintana vai suoraan tunneliin`?
  - Sairaalan korkeus on noin 2,5 kertaa vastapäisten talojen korkeus!
  - Tämä pitäisi pystyä vielä huomioimaan suunnittelussa
  - Uudisrakentamisessa tulee ottaa huomioon olemassaolevan naapuruston korkeus.
  - Alunperinhän rakennuksen koko oli huomattavasti pienempi?
  - Korostatte rakennuksen siirtymistä sisemmälle tonttia. Voitteko tarkentaa, miten paljon rakennus on pohjoisreunaltaan siirtynyt kauemmas Urheilukadusta ja paljonko enemmän pohjoiseen rakennus on siirtynyt?
  - Kiitos Inga. Ajattelin että tehtäessä muutoksia pysäköintipaikkoihin voisi samalla maalata katuun pari punaista viivaa!
  - Lääkärinkadun pyöräily: tämän kaavan yhteydessä ei ole otettu kantaa ratkaisuun, koska ei liity suoraan kaavamuutokseen eikä siten edellytä katuinvestointeja. Lääkärinkadun pyöräilyjärjestelyt projektoidaan erillisenä hankkeena, sillä se vaatii myös muutoksia Mannerheimintien risteykseen.
  - Entä pohjoisemmaksi? Kysyin paljonko pohjoisemmaksi on siirtynyt?
  - Viherjulkisivu?????? (julkisivusuunnitelmissa viherhuoneita)
  - Ajoneuvotunnelit vs. maalämpötunnelit yksityisten
  - Taloyhtiömme on vähän huolissaan siitä, että tunnelia räjäytettäessä tuoreet remontoituvat julkisivut kärsivät. Minä vuonna arvioitte toteutettavan a) logistiikka- b) ajoneuvotunnelin?

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

-
- Siis etelämpänä kuin mitä kuvassa näkyi ei rajoituksia maalämmölle? Urheilikatua etelämpänä Kysymys koskee Urheilukatu 48-46 taloyhtiötä. Siis Mansku 69 ja 67 ei mitään mahdollisuutta maalämmölle?
  - Etelän puolella kasvit kasvavat julkisivussa.
  - Ymmärsinkö oikein, aiotaanko sairaala lämmittää maalämmöllä ja voidaanko se sitten mitoittaa niin, että myös lähiseudun talot voisivat liittyä siihen?
  - Voisivatko suunnittelijat toimittaa julkisivukuvan Urheilukadun puolelta, josta näkyy todellinen korkeusasema.
  - Ettehän te vaan hävitä Urheilukadun puita?
  - Melko massiivinen
  - Tuohon kuvaan pitäisi lisätä nykyiset Urheilukadun rakennukset. Sairaalan uusien rakennusten korkeus olisi hyvä laskea maanpinnan mukaan.
  - Mitä tarkoittaa Urheilukadun tekniikan saneeraus osat 1 ja 2?
  - Nyt ei näy slaidia, "sisältöä ei voi näyttää"-viesti ruudussa.
  - Tänne näkyy materiaali kyllä
  - Reijolankadulla ei näy tehtävän mitään
  - Voitteko kertoa mitä sisältää Urheilukadun tekniikan saneeraus
  - Logistiikkatunnelista puhutaan koko ajan "mahdollisena", mistä toteutuminen riippuu ja milloin se päätetään? Talojen alla räjäyttelyn pelkäämme vaurioittavan niitä julkisivuja.
  - Mutta miten tuo saneeraus vaikuttaa esim tonteille kulkuun??
  - Tarkoittaako "liittymät" vesi, viemäri, sähkö,...?
  - Urheilukadun tekniikan saneerauksen yhteydessä huolehditaan siitä, että tonteille säilyy kulut esim. ajosilloilla yms.
  - Siellä sanottiin, että näille talojen korkeuksille ei ole enää tehtävissä mitään. Kysyn tältä henkilöltä, että koska olisi ollut tehtävissä?
  - Eli kenen liittymistä on kyse? Liittyykö meidän taloyhtiöihin?
  - Katu auki vuoden? tai 1,5 vuotta?
  - Miten käytännössä seurataan louhinnan mahdollisia vaikutuksia rakennuksiin?
  - Avoimessa suunnittelussa pitäisi ottaa mukaan myös alueen kiinteistöt. Monet niistä ovat sen ikäisiä, että niillä on suunnitteilla vesi/viemäriremontteja. Yhteistyö olisi hyödyllistä.
  - Ajoituksesta varmaan on kysymys eikä yhteisistä yrakoista, urakoista

Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

-
- Laittakaa Helen tarjoamaan naapureillekin sen kylmäakun käyttöä, jospa lisäisi hankkeen hyväksyttävyyttä...
  - Kysymys on siitä ainakin UK46-48:ssa, että jos saadaan tarpeeksi aikaisin tietoa niin voidaan miettiä omia remonteja
  - Mutta jos tieto tulee viime tingassa niin ei ehditä mukaan samaan aikatauluun ja Urheilukatua mahd avataan sen takia moneen kertaan
  - Tämä on hyvä huomio
  - Lähetätekö esityksen meille
  - tämä olisi hyvä saada
  - Minä vuonna terveysasema lähtee Kivelään?
  - Miten asian käsittely edistyy tästä eteenpäin.
  - jos tiedotteet saa nettisivuille niin sieltähän kaikki voicat ne kätevästi käydä katsomassa
  - Tuo Urheilukadun ja Reijolankadun kulma on ihan hirveä
  - Todella hirveä, toi Urheilukadun ja Reijolankadun kulma. Kuka tollaista halusuisi omalle kohdalleen?
  - Yleisesti kehuu hankkeen arkkitehdeille! Pidän Urheilukadun puoleista julkkaria hienona, ja eteläinen kulma on hyvä ja taitavasti olette voineet vastata toiveisiin. Mainitun kulman nykytila on nyt vähän ikävä Mäkkärin takia... Jään kiinnostuksella odottamaan sieltä tarkempia liikennesuunnitelmia. Kiitos tilaisuudesta.
  - Eteäinen osa tosiaan mennyt ahtaammaksi. Sitä voi reilusta siirtää itäänpäin. Kyllä stadissa kallioita riittää....
  - Laittakaa tämä myös kirjallisena
  - Ei vaan asian etenemismenettely
  - Kiitos tilaisuudesta
  - Jäähän kommentit teille talteen?
  - Arton kanssa samaa mieltä, eteläisen kulman Urheilukatu/Reijolankatu-kulkua voi siirtää itään päin, ei kannata kalliota säästää. Menee ahtaaksi näin UK46:n osalta, se on jo nykyään ruuhkainen.
  - Kiitos paljon!

Yhteenveto tilaisuudessa saadusta palautteesta

Suunnitelmien katsottiin kehittyneen luonnosvaiheesta, mutta rakentamisen suurena säilynyt mitta-kaava herätti edelleen huolta. Urheilukadun varren uudisrakennuksen eteläpään ratkaisun katsottiin osin parantuneen, osin korkeutta ja sijaintia myös kritisoitiin. Vehreyttä Urheilukadun varressa pidettiin tärkeänä. Urheilukadun pysyvät sekä työmaa-aikaiset liikennejärjestelyt kiinnostivat, samoin hankkeen tarkempi aikataulu ja kaavoituksen eteneminen.